

ANVISNINGAR FÖR GYMNASIEDIPLOMET I DANS

för studerande som inlett sina gymnasiestudier efter 31.7.2016

© Utbildningsstyrelsen

Föreskrifter och anvisningar 2017:7b

ISBN 978-952-13-6373-3 (pdf)

ISSN-L 1798-887X

ISSN 1798-8888 (pdf)

Ombrytning: Grano Oy

www.oph.fi/svenska

Giltighetstid: fr.o.m. 15.5.2017 tillsvidare

Till anordnarna av gymnasieutbildning för ungdomar

ANVISNINGAR FÖR GYMNASIEDIPLOMET I DANS

Grunderna för gymnasiets läroplan 2015, som har fastställts av Utbildningsstyrelsen, omfattar ett gymnasiediplom i dans (Utbildningsstyrelsens föreskrift 27.10.2015 nr 60/011/2015). Gymnasiediplomet ska avläggas inom ramen för de nationella tillämpade kurserna. Utbildningsstyrelsen ger bifogade anvisning om avläggande av gymnasiediplomet i dans. Anvisningen gäller studerande som har inlett gymnasieutbildning för ungdomar efter 31.7.2016.

Utbildningsstyrelsen ger vid behov mer information om anvisningen.

Generaldirektör

Olli-Pekka Heinonen

Undervisningsrådet

Eija Kauppinen

BILAGA

Anvisningar för gymnasiediplomet i dans
för studerande som inlett sina gymnasiestudier efter 31.7.2016

INNEHÅLL

1	UTGÅNGSPUNKTER FÖR AVLÄGGANDE AV GYMNASIEDIPLOM	6
1.1	Anordnande av gymnasiediplom i gymnasiet	6
1.2	Avläggande av gymnasiediplom som en del av gymnasiestudierna	6
2	AVLÄGGANDE AV GYMNASIEDILOMET I DANS	7
2.1	Avläggande av gymnasiediplomet i dans som en del av gymnasiestudierna	7
2.2	Anordnande av gymnasiediplomet i dans	7
2.3	Delarna i gymnasiediplomet i dans	8
3	BEDÖMNING AV GYMNASIEDILOMET I DANS	10
3.1	Utgångspunkter för bedömningen av gymnasiediplomet.	10
3.2	Allmänna anvisningar för bedömningen av gymnasiediplomet i dans.	10
3.3	Utgångspunkterna för bedömningen av delarna i gymnasiediplomet i dans	11
3.4	Kriterier för vitsorden för gymnasiediplomet i dans	12

1 UTGÅNGSPUNKTER FÖR AVLÄGGANDE AV GYMNASIEDIPLOM

1.1 Anordnande av gymnasiediplom i gymnasiet

Enligt statsrådets förordning om de allmänna riksomfattande målen och timfördelningen för den utbildning som avses i gymnasielagen (942/2014) kan det i gymnasiets tillämpade kurser ingå gymnasiediplom som avläggs i olika ämnen och ämnesgrupper. För dessa kurser har Utbildningsstyrelsen gjort upp riksomfattande grunder för läroplanen. I gymnasiets läroplan ska gymnasiediplomkurserna beskrivas enligt dessa grunder. Enligt grunderna för läroplanen för gymnasieutbildning för ungdomar kan gymnasiediplom avläggas som nationella tillämpade kurser i huslig ekonomi, bildkonst, slöjd, gymnastik, mediekunskap, musik, dans och teaterkonst. Utbildningsstyrelsen ger anvisningar för hur dessa gymnasiediplom ska avläggas. Om det enligt den läroplan som godkänts av utbildningsanordnaren är möjligt att avlägga gymnasiediplom i gymnasiet ska de avläggas enligt de anvisningar som Utbildningsstyrelsen gett. Utbildningsanordnaren beslutar utgående från läroplanen och anvisningarna för gymnasiediplom om hur en nationell tillämpad kurs ordnas i praktiken.

Dessa anvisningar om gymnasiediplom följs när gymnasiestudierna för de studerande som avlägger ett gymnasiediplom ordnas enligt den läroplan som tagits i bruk efter 31.7.2016.

1.2 Avläggande av gymnasiediplom som en del av gymnasiestudierna

En förutsättning för att kunna avlägga gymnasiediplom är att den studerande avlagt ett visst antal gymnasiekurser i det ämne eller den ämnesgrupp som gymnasiediplomet gäller. Det är frivilligt för gymnasiet att ordna möjlighet att avlägga gymnasiediplom, liksom det är frivilligt för den studerande att avlägga ett gymnasiediplom. Att avlägga gymnasiediplomet är avgiftsfritt för den studerande, med undantag för eventuella kostnader för material.

2 AVLÄGGANDE AV GYMNASIEDIPLOMET I DANS

2.1 Avläggande av gymnasiediplomet i dans som en del av gymnasiestudierna

Syftet med gymnasiediplomet i dans är att stödja och beskriva den studerandes konstnärliga utvecklingsprocess i anslutning till långsiktiga dansstudier under gymnasietiden. Under studierna för gymnasiediplomet i dans fördjupar den studerande sitt förhållande till dans. Att gå igenom lärprocessen hjälper den studerande att kunna fortsätta dansstudierna professionellt eller ger nya dimensioner åt dansen som hobby.

Gymnasiediplomet i dans innebär en långsiktig process under gymnasietiden, då den studerande fördjupar sina kunskaper om dans, får handledning i att kritiskt bedöma sina prestationer och möjlighet att utvecklas som dansare på ett individuellt och kreativt sätt. Arbetet med gymnasiediplomet kan pågå under hela gymnasietiden.

Gymnasiediplomet i dans kräver tre danskurser i gymnasiet. Ifall en studerande genomför flera kurser än grundkurserna ska också de antecknas i diplomet. Ifall det i ett gymnasium inte är möjligt att genomföra de tre danskurserna som krävs för gymnasiediplomet i dans kan den studerande enligt gymnasielagen (629/1998) räkna sig till godo studier som genomförts någon annanstans och som motsvarar gymnasiets läroplan beträffande mål och centralt innehåll.

Ifall ett gymnasium inte kan erbjuda de danskurser som krävs och det på orten inte finns möjligheter att delta i danskurser i någon annan läroanstalt kan de studerande också visa sitt specialkunnande i dans i samband med gymnasiediplomet i gymnastik. I så fall ska anvisningarna för gymnasiediplomet i gymnastik följas.

2.2 Anordnande av gymnasiediplomet i dans

Det rekommenderas att de studerande i början av gymnasiestudierna informeras om möjligheten att avlägga ett gymnasiediplom i dans. Man kan ordna ett särskilt tillfälle för de studerande där de får information om innehållet i dansdiplomet och om hur man kan avlägga det. Vid behov kan man också ta upp de olika slagen av dansuppgifter och valet av tema.

Läraren ger handledning och kommentarer under arbetets gång. Det är ändamålsenligt att ge största delen av handledningen under gymnasiets danskurser. En separat kurs för gymnasiediplomet ger större möjligheter att handleda arbetet.

Arbetet med gymnasiediplomet i dans följs regelbundet upp. Den färdiga dansuppgiften presenteras vid en föreläsning. Det är önskvärt att föreläsningen av diplomarbetet görs till en publik tillställning.

2.3 Delarna i gymnasiediplomet i dans

Gymnasiediplomet i dans består av följande delar:

1. en dansuppgift
  - att uppträda som dansare eller
  - att göra en koreografi
  - och ett sammandrag av att uppträda som dansare eller av att göra en koreografi
2. en avhandling
3. en skriftlig självvärdering av dansstudierna under gymnasietiden och av gymnasiediplomprocessen

Dansuppgiften

Den studerande väljer som dansuppgift antingen att uppträda som dansare eller att göra en koreografi. Om den studerande gör en koreografi för sig själv kan han eller hon be om en bedömning både om framträdandet som dansare och om koreografin. Det rekommenderas att längden på den dansuppvisning som ska bedömas som gymnasiediplomuppgift är 3–10 minuter. Den kan vara en del av en större uppvisning eller ett större verk.

Uppgiften kan vara ett solo- eller ett gruppverk, den studerande kan själv uppträda i sin egen koreografi. Innan den studerande får kommentarer om sin dansuppgift ska hen ge ett sammandrag av dansuppgiften till bedömarna.

Att uppträda som dansare

Dansaren kan visa sitt kunnande antingen i en soloupvisning eller i grupp.

Områden som ska bedömas:

- mångsidigheten i rörelserna
- danskunnandet
- dansarens förhållande till eventuella övriga dansare och till publiken
- framställningen och uppträdandet

Koreografi

Koreografin görs antingen för en själv, för någon annan eller för en grupp.

Det rekommenderas att längden på uppvisningen eller den del av uppvisningen som ska bedömas är 3–10 minuter.

Områden som ska bedömas:

- koreografins motiv och stil
- verkets uppbyggnad
- användningen av musiken och ljudvärlden
- visualiseringen
- det allmänna intrycket

Sammandrag av dansuppgiften

I sammandraget beskrivs de mest väsentliga influenserna och skedena under förberedelserna av verket eller uppvisningsprocessen (ca två sidor). I sammandraget utreds följande frågor

- Hur och varför valde den studerande ämnet för uppgiften?
- Vilka intryck var viktiga under arbetet med uppgiften?
- Vilka mål satte den studerande för sig själv och för uppgiften?
- Vilka faktorer verkade på ljudvärlden och det visuella uttrycket?
- Vad ville den studerande med uppgiften förmedla till åskådaren?
- Vilka var den studerandes egna erfarenheter av arbetsprocessen?
- Vilken är den studerandes egen bedömning; uppnåddes målen?
- Vad lärde sig den studerande under arbetsprocessen?

Avhandlingen

Avhandlingen består av ett skriftligt arbete på dansens område som ska bedömas. Den studerande väljer ämnet för avhandlingen och diskuterar det med läraren. Det rekommenderas att avhandlingens omfattning är 8–15 sidor. Det är viktigt att den studerande i behandlingen av temat visar att hen är insatt i temaområdet samt att han eller hon i sin avhandling strävat efter en konsekvent och intressant utveckling av temat. Det är önskvärt att den studerande för fram egna erfarenheter och åsikter, men åsikterna ska motiveras. I bedömningen fästs uppmärksamhet på den språkliga och visuella uttrycksnivån samt på en sakenlig användning av källmaterialet.

3 BEDÖMNING AV GYMNASIEDIPLOMET I DANS

3.1 Utgångspunkter för bedömningen av gymnasiediplomet

Bedömningen av gymnasiediplomen ska utgöra en bedömning av ett självständigt arbete som är utfört individuellt eller i grupp under gymnasietiden och som visar specialkompetens och intresse. Gymnasiediplomet ska bedömas som en helhet vid kursens slut. I bedömningen av gymnasiediplomet ska man ge den studerande respons på hur målen som ställts upp för gymnasiediplomet uppnåtts. (Grunderna för gymnasietets läroplan 2015)

Prestationen för gymnasiediplomet bedöms av gymnasietets lärare. Utom läraren ska i bedömningen delta en annan person, som också ska vara sakkunnig på området. För prestationen för gymnasiediplomet ges ett siffervitsord. Vid bedömningen används skalan 4–10. Vitsordet 5 anger hjälpliga, 6 försvarliga, 7 nöjaktiga, 8 goda, 9 berömliga och 10 utmärkta kunskaper och färdigheter. En underkänd prestation anges med vitsordet 4. I dessa anvisningar för avläggandet av gymnasiediplom ges föremål för bedömning och kriterier för vitsorden 6, 8 och 10.

En studerande har enligt gymnasielagen rätt att få tidigare slutförda studier som motsvarar målen för och det centrala innehållet i läroplanen eller kunnande som förvärvats på annat sätt bedömda och erkända (Gymnasielagen 23 §). Anvisningarna för avläggandet av gymnasiediplom följs också då en del av studierna avläggs vid en annan läroanstalt.

Gymnasiediplomet, som avläggs som en nationell tillämpad kurs, antecknas i avgångsbetyget från gymnasiet såsom anges i skolans läroplan och i läroplanen har också definierats om gymnasiediplomkursen eventuellt ingår i lärokursen i läroämnet. Nationella tillämpade kurser bedöms enligt grunderna för gymnasietets läroplan med en anteckning om avlagd kurs (A = avlagd, U = underkänd).

Den studerande får ett betyg över sitt gymnasiediplom när hen slutfört hela gymnasietets lärokurs. Betyget över gymnasiediplomet är en bilaga till avgångsbetyget och det antecknas i punkten "tilläggsuppgifter". För gymnasiediplomen används ett enhetligt betygsformulär som Utbildningsstyrelsen gjort upp. Gymnasiediplombetygen finns tillgängliga för gymnasier i provbanken för bedömning av muntlig språkfärdighet.

3.2 Allmänna anvisningar för bedömningen av gymnasiediplomet i dans

Gymnasiediplomet i dans visar prov på målinriktade dansstudier enligt gymnasietets läroplansgrunder, intresse och specialkompetens. För gymnasiediplomet i dans ska dansuppgiften och avhandlingen bedömas. Utgående från dessa ges den studerandes helhetsvitsord på gymnasiediplombetyget. Dessutom skriver den studerande en utvärdering av sina egna dansstudier under gymnasietiden och arbetet med gymnasiediplomet.

Bedömningen av diplomarbetet i dans görs av den studerandes egen danslärare och en utomstående sakkunnig i dans, som får introduktion i grunderna för bedömningen av gymnasiediplomet i dans och bedömningskriterierna.

Bedömningen ska ges verbalt och med skalan (4–10). I kriterierna finns en verbal beskrivning av försvarliga, goda och utmärkta prestationer: ifall arbetet placerar sig mellan försvarlig och god prestation, dvs. där finns element från båda beskrivningarna, ges vitsordet nöjaktig; likaså, ifall arbetet innehåller element från god och utmärkt prestation ges vitsordet berömlig.

Den verbala bedömningen av dansuppgiften skrivs utgående från lärarens egna intryck och den sakkunnigas kommentarer. Vitsordet ges som ett medeltal av de båda bedömarnas vitsord. Den studerande ska också ges muntlig respons efter uppvisningen.

Det vitsord som den egna läraren ger påverkas naturligtvis av lärarens helhetsuppfattning och kännedom om den studerande, såsom vetskapen om hans eller hennes utgångsnivå, hur djupgående och moget han eller hon utfört självvärderingen samt hur han eller hon arbetat under lektionerna. Läraren kan beakta dessa omständigheter när han eller hon ger vitsordet för gymnasiediplomet i dans.

En mogen och realistisk självvärdering och ett djupt engagemang i den egna lärprocessen kan i gränsfall höja helhetsvitsordet. Likaså kan självvärderingsmaterialet påverka vitsordet positivt i sådana gränsfall när den egna läraren och den utomstående bedömaren skulle ge olika vitsord för diplomarbetet.

3.3 Utgångspunkterna för bedömningen av delarna i gymnasiediplomet i dans

Bedömning av dansuppträdandet

Uppförandet av ett dansverk är en mycket krävande och personlig handling. Dansaren måste kunna skapa ett djupgående förhållande till den koreografiska idén och till rörelsematerialet, skapa ett förhållande till de övriga dansarna och också till åskådarna.

Eftersom ett uppträdande alltid kräver mod och tillit skall bedömningskommentarerna formuleras på ett sätt som uppmuntrar och utvecklar dansandet. Ifall man påtalar brister skall man också föreslå lösningar som stöder en utveckling. Ett lyckat uppträdande kräver också att koreografen har kunnat regissera sitt verk. I bedömningarna av delarna (se 3.4.) nämns endast basfaktorer eftersom det är omöjligt att formulera vattentäta kriterier på grund av dansens mångformighet. I bedömningen ska man också behandla sådana aspekter av uppträdandet som är väsentliga för verkets egenart.

Bedömning av koreografin

Att göra en egen koreografi kräver arbete på många områden, behärskande av både helheten och detaljerna. I fråga om dansverket bedöms helheten. Helhetsintrycket är viktigare än de enskilda områdena. I bedömningen av koreografin ska man fästa uppmärksamhet vid fem områden:

- koreografins motiv och stil
- verkets uppbyggnad
- användningen av musiken eller ljudvärlden
- visualiseringen och
- det allmänna intrycket.

Bedömaren ska utöver dessa också bedöma sådana koreografiska faktorer som får betydelse på grund av verkets särart. Sammandraget av dansuppgiftens sammandrag bedöms inte. Respons ges i konstruktiv anda.

Bedömning av avhandlingen och skriftlig självvärdering

Det rekommenderas att avhandlingens omfattning är 8–15 sidor. Vid bedömningen av avhandlingen ska vikt fästas vid hur väl den studerande satt sig in i innehållet, vid det skriftliga uttrycket och arbetets struktur och layout.

Självvärderingen, avhandlingen, arbetet med dansuppgiften och uppvisningen av det färdiga verket bildar en helhet vars syfte är att stöda den studerande i att medvetet tillägna sig de olika skedena i inlärningen. Under processens gång är det meningen att den studerande ska fundera över vad dansen betyder för honom eller henne, varför han eller hon dansar och vad han eller hon vill förmedla via dansen. Självvärderingen, de regelbundna kommentarerna av den egna läraren och av gruppen samt bedömningen av dansuppgiften är förknippade med varandra.

3.4. Kriterier för vitsorden för gymnasiediplomet i dans

Kriterierna för vitsorden 10 (utmärkt), 8 (god) och 6 (försvarlig) är fastslagna. Kriterierna för vitsorden 9 (berömlig) och 7 (nöjaktig) bestäms utgående från dessa, så att de innehåller element från både det högre och det lägre vitsordet.

Bedömningskriterier för uppträdandet som dansare

Föremål för bedömning

- Dansarens förhållande till rörelsematerialet: inlevelse i rörelserna, den egna prägel.
- Dansarens kommunikationsförmåga: växelverkan med publiken och med de andra dansarna.
- Helhetsframställningen: hur nyanserat kroppens potential utnyttjas, tolkningen och inlevelsen.

Kriterier för vitsordet 10 (utmärkt)

Uppvisningen visar den studerandes mångsidighet och bredd som dansare, i fråga om både skicklighet och uttrycksförmåga. Dansaren har ett personligt och inlevelsefullt förhållande till rörelserna och en förmåga att kommunicera och förmedla sitt budskap. Dansen är kroppsligt nyanserad, tolkningsmässigt genomtänkt och inlevelsen är djup. Växelverkan med publiken är ändamålsenlig med tanke på verkets idé. I solouppvisningen visar dansaren prov på stark scenisk närvaro, i grupparbetet är förhållandet till de övriga dansarna känsligt observant.

Kriterier för vitsordet 8 (god)

Den studerande har ett naturligt och smidigt danskunnande. Dansaren har tillägnat sig rörelserna väl. Helhetsframställningen och tolkningen lämpar sig för den valda stiltypen. Dansarens växelverkan med de andra dansarna och med publiken är naturlig. Dansaren har ett säkert sätt att arbeta med alla aspekter av uppvisningen.

Kriterier för vitsordet 6 (försvarlig)

Uppvisningen förmedlar danskunnande. Dansaren klarar av att uppträda och försöker skapa kontakt med de andra dansarna och med publiken.

BEDÖMNINGSKRITERIER FÖR KOREOGRAFIN

Föremål för bedömning

- Den koreografiska idén (motivet) och rörelsematerialet (stilen): hur rörelsematerialet valts, hur det utvecklas och hur originellt det är i förhållande till den koreografiska idén
- Verkets strukturella faktorer: fraseringen av rörelsematerialet, större strukturer och helhetsformen
- Verkets ljudvärld: musiken, ljuden och tystnaden
- Visualiseringen: dräkterna, miljön, maskeringen, belysningen
- Det allmänna intrycket

Kriterier för vitsordet 10 (utmärkt)

Den studerande har tydligt skapat nytt rörelsematerial, man kan urskilja den personliga stilen. Rörelsematerialet är ändamålsenligt med tanke på idén och behandlingen av materialet visar att den studerande behärskar de olika möjligheter som det koreografiska skapandet ger. Verkets uppbyggnad har dramaturgisk nerv och stöder förmedlingen av den koreografiska idén. Det visuella uttrycket och ljudvärlden är omsorgsfullt planerade.

Kriterier för vitsordet 8 (god)

Den studerande har lyckats skapa ett helgjutet verk där de olika delarna stöder förmedlingen av den koreografiska idén. Verkets uppbyggnad är klar och tydlig och håller kvar åskådarens intresse. Det visuella uttrycket och ljudvärlden är omsorgsfullt planerade. Helheten är balanserad.

Kriterier för vitsordet 6 (försvarlig)

Man kan skönja verkets koreografiska idé. Arbetet är färdigt inövat. Rörelsematerialet är till största delen sedvanligt och bekant. Verkets struktur har en ensidig lösning. Visualiseringen och ljudvärlden har beaktats. Uppvisningen utgör en helhet.

BEDÖMNINGSKRITERIER FÖR AVHANDLINGEN

Föremål för bedömning

- Behandlingen och utvecklingen av temat: sakkunskap i fråga om innehållet, motiveringar, förmåga att väcka intresse, konsekvens
- Den språkliga nivån: språkriktighet och nyansrikedom; arbetets uppbyggnad
- Korrekt användning av källmaterialet
- Layouten: visuellt intryck och finslipning

Kriterier för vitsordet 10 (utmärkt)

Avhandlingens tema har utvecklats konsekvent och på ett intresseväckande sätt. Den studerande har mångsidigt undersökt och funderat över sitt ämne. I arbetet syns den studerandes egen tankegång och egna reflektioner. Den studerande för fram personliga erfarenheter och åsikter och motiveringarna är övertygande. Påståendena är korrekt motiverade. Argumenteringen är tydlig. Arbetet uppvisar en skapande och kritisk tankegång. Den språkliga nivån är utmärkt. Arbetet är tydligt strukturerat och rubricerat. Källorna har använts ändamålsenligt och tillförlitligt. Layouten är finslipad och det visuella materialet har använts på ett intresseväckande sätt.

Kriterier för vitsordet 8 (god)

Avhandlingens tema har behandlats konsekvent och på ett intresseväckande sätt. Den studerande har omsorgsfullt satt sig in i ämnet. En egen tankegång har förts fram och det finns en personlig nivå i skrivelsen. Språkdräkten är god och texten är väl läslig. Arbetets uppläggning och rubricering är tydliga. Användningen av källor stöder behandlingen av ämnet. Layouten är omsorgsfull, och det visuella materialet har använts på ett ändamålsenligt sätt.

Kriterier för vitsordet 6 (försvarlig)

Avhandlingen har ett klart tema. En egen tankegång, personliga erfarenheter och åsikter har förts fram. Språket och layouten är sakliga. Källor har använts ensidigt.

Online
ISBN 978-952-13-6373-3
ISSN 1798-8888